

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Arnoldi Corvini à Belderen J. U. D. Jus Canonicum, Per Aphorismos Strictim Explicatum

Corvinus van Beldern, Arnold

Amstelodami, 1663

Probationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10591

defensionibus, & peremptoriis exceptionibus, in prima instantia omissis, uti liceat, errorem etiam in ea commissum, licet corrigere. Quia hoc ipsum est peremptoriam exceptionem proponere. *c. fraternitatis. 17. de testib. & attestat. c. cum Ioannes. 30. de fid. instrum.*

Confessio repentina, calore iracundiæ puta effusa, non obligat: & statim revocari potest. *Panorm. in c. cum venerabilis. 6. num. 12. de except.*

Vt & ea, quæ ante litem contestatam facta, *Lansfr. in d. c. quoniam. num. 32.* utpote extra judicialis.

Quæ vim probationis plenam non inducit, sed tantum in causa criminali indicium facit ad torturam contra confidentem; *Bart. & Gl. in l. capite. 25. in pr. ff. ad leg. Iul. de adult. non alium. c. 1. hic. l. fin. C. de accus. in civili, si ex aliqua certa causa, coram adversario & testibus facta, vim pacti obtinet. Canon. in c. per tuas. 10. de prob.*

Judicialis confessio habet vim sententiæ; *c. 7. nunc autem. dist. 21. l. 6. §. 2. ff. hic. l. 56. ff. de judic. 18.* adeo ut in confessum, si iudex de plano sine forma iudicii procedat, sententia postea non sit ferenda: *l. 6. §. ult. ff. hic. est, si ordine judiciario procedat; l. 3. 4. 5. ff. eod. l. ult. C. de exec. rei jud. ut & in criminalibus. l. 5. ff. de cust. & exhib. reor. Bald. in l. fin. C. de edend. vide Aphorism. nostr. ad Digest. hoc. tit.*

De Probationibus.

TIT. XXVI.

CUm dictum sit de Reo contumace vel confitente, superest, ut dicatur de Reo inficiente.

Contra hunc debet Actor probare, quod intendit. *Actore enim non probante, Reus, etiamsi nihil præstiterit, absolvitur. c. un. ut Eccles. benef. sine. dim. c. cum Ecclesia. 3. de caus. poss. & propr. c. fin. de jurejur.*

Probare, est rei dubiæ in iudicio fidem facere. *c. forus. 10. §. causa. de verb. signif.*

Pro-

Probatio, alia est *Artificialis*, quæ ex ipsa causa, argumentis & judiciis trahitur; alia *Inartificialis*, quæ extra causam, à testibus, tabulis, confessione, juramento, accipitur.

Rursus utraque vel est *Plena*; quæ plenam fidem judici de eo quod propositum est, facit: *Panorm. ad c. fin. §. 1. num. 7. de jurejur.* ut sit per duos testes, instrumenta publica, præsumptiones, partium confessiones judiciales, ut *in c. cum causam. 13. hic.* rei evidentiam. *Spec. tit. de probat. §. videndum. &c.* vel *Semiplena*, quæ imperfectè concludit, & Iudici non tantam fidem facit, cui soli stare debeat: ut sit per unum testem, omni exceptione majorem, *Mascard. de prob. vol. 2. qu. 4.* instrumentum privatum, comparationem literarum, confessionem extrajudicialem, rationes, famam, & similia. *Dd. in c. fin. de jurejur. Mascard. d. loc.*

Plures tamen probationes semiplenæ conjungi possunt, ut faciant plenam; puta si probationes tendant ad unum finem, non autem si ad diversum; *Felin. c. cum causam. 13. hic.* siue sint ejusdem generis, ut est in duobus testibus, siue diversi, ut unius testis cum fama, *Myns. obs. 100. cent. 2.* Nisi tales probationes conjungendæ, sint in sua specie imperfectæ; puta si fama probetur per unum testem, & fuga probetur per alium testem: tunc non conjunguntur, cum quodlibet iudicium duos testes requirat. *Abbas in c. transmissa. 3. qui filii sint legit.*

Probare debet actor, non reus; *bonæ memoriæ. 23. §. porro excessus. de elect. c. quod autem. 1. & seq. 6. qu. 5. & sic affirmans, non negans.*

Negantis enim factum per rerum naturam nulla est probatio. *c. quoniam contra. 11. hic. d. c. bonæ memoriæ. 23. vers. contra.*

Retiè tamen qui excipit, & eo quid asserit, probare debet, cum in eo censeatur Actor; *c. in presentia. 18. hic.* ut si pro Actore sit præsumtio. *c. contra morem. 8. dist. 100. not. in c. 3. Pontifices. 12. qu. 3.*

Per indirectum etiam potest admitti ut factum negantis

tis

tis admittatur probatio, dum à negativa in affirmativam quodammodo fit transitus. *c. ex tenore. 35. de testib.*

Quod ut melius intelligatur, distinguendum cum *Closs. in c. accusator. 2. ad verbum accusator. 6. qu. 5. & in d. c. bona memoria. 23. §. contraligati. ad verb. per rerum naturam. inter negativam juris, facti, & qualitatis.*

Negativa juris probari debet, ut cum quis emancipationem negat esse factam, rectè illud probare debet; *l. ab ea parte. 5. §. 1. ff. hic.* quia hic negans affirmat solennitatem esse omissam, vel à jure requisita non fuisse adhibita.

Negativa facti est duplex: vel *Pura*, quæ simpliciter, sine determinatione loci, temporis, aut alterius rei proponitur; vel *non pura*, cui locus, tempus, aut alia circumstantia adjicitur.

Illa nec directè nec indirectè probari potest; ut, *si quis dicat, se non contraxisse, Bertham non duxisse. &c.* & proinde onus probandi transfert in affirmantem: ut *in d. c. accusator. 6. qu. 5. d. c. bona memoria. cum simil.*

Hæc probari potest per indirectum. *d. c. ex tenore. c. series. 26. de testib. l. optimam. 14. C. de contr. stipul.* veluti si instrumenta exhibeantur, in quibus contineatur, alio die, vel alibi, quàm asseritur, rem fuisse gestam.

Negativa qualitatis probanda, si qualitas contra juris communis præsumtionem negetur: ut cum negat quem ad beneficium esse idoneum, id probare debet; quia quilibet præsumitur idoneus, nisi de contrario constet. *c. fin. de præsumt. c. un. de scrutin. in ord. faciend. l. ex persona. 3. C. de probat.*

Probari debent ea quæ inter partes controvertuntur seu dubitantur: non quæ adversarius confessus, *c. ult. vers. nisi sua sponte. 15. qu. 5. c. 1. nos. 2. qu. 1. notoria, c. super eo. 3. in princ. de testib. cog. c. tua nos. 8. in princ. de cohabit. cleric. evidentia, c. evidentia. 9. de accusat. quæ judici, ut iudici, nota. d. c. ult. §. sed mirandum. 15. qu.*

5. c. si Sacerdos. 2. de offic. jud. ord. c. 6. unus ex nobis. 2. qu. 1.

Sed & controversa ita demum probanda, si probata probanti profutura sunt. c. per tuas. 32. in fine. §. noveris. vers. et si probata. de Simon. Gloss. in c. cum contingat. 36. verb. ubi nihilominus. de offic. jud. deleg.

Non tantum in Civili causa probatio necessaria, sed & in criminali; Hostiens. in Sum. num. 4. hic. & Dd. comm. ita tamen, ut (sed maximè in hac, c. 3. quisquis. c. 2. sciant. 2. qu. 8. l. fin. C. de probat. & matrimoniali causa, c. in litteris. 24. & ibi Gl. verb. probata. de testib. & attest.) ea sit clara & liquida. c. in presentia. 8. hic. l. 6. ff. eod. Gail. 2. obs. 13. num. 5.

In crimine tamen Simonix, c. sicut. 6. de simon. & hæreseos, c. cum contumacia. 7. de hæretic. in 6. quia in secreto solent committi, præsumptiones verisimiles admittuntur.

In quæstione speciei, fieri debet probatio in specie; generis probatio non sufficit: velut, si quis, dicens aliquem sibi esse subditum, hoc probare velit ex eo, quod tributum sibi solverit: quia tributum præstatio aliud quàm subjectionem significare potest. c. recepimus. 8. de privileg. c. quanto. 16. c. præterea. 8. de censib. Ita probatio generalis, vel æquivoca non relevat probantem super certa specie sub genere probato contenta. c. constitutus. 6. de relig. dom. c. cum venerabilis. 21. de censib.

Fit probatio per testes, c. 2. hic. confessionem partium, c. 1. nos in quenquam. 2. qu. 1. instrumenta debitâ solennitate confecta, tot. tit. de fid. instr. evidentiam facti, c. 17. de manifesta. 2. qu. 1. exempl. vid. in c. priusquam. 4. dist. 28. famam, c. tertio loco. 5. hic. c. cum causam. 13. eod. per libros antiquos, & scripturas antiquas in lapidibus vel columnis sculptas, d. c. cum causam. c. 1. pervenit. 30. qu. 1. litteras sigillo Episcopi, c. post cessionem. 7. hic. c. 20. cura sit omnibus. 11. qu. 3. Legati, Cardinalis, Abbatibus, Capituli, sigillatas, d. e. tertio loco 5. hic. c. 3. statuimus.

tuimus. 19. qu. 3. communem opinionem, indicia indubitata, c. excommunicamus. 13. de heretic. præsumtionem violentam. c. adferte. 2. c. litteris. 12. c. tertio loco. 13. de præsumt. &c.

Actor si plenè probavit, tenetur jurare: *c. 2. hic. d. c. ult. de jurejur.*

Fertur sententia pro eo, qui melius & magis sufficienter probavit. *c. licet. 9. §. ex præmissis. hic.*

Judex enim non secundum proprium animi sui motum, sed allegata & probata judicare debet. *c. in præsentia. 6. de renunciat.*

De testibus & attestationibus.

TIT. XXVII.

Post generalia de probationibus explicata, transeamus nunc ad earum species, quæ præcipuè duæ sunt: *testes*; de quibus hoc titulo; & *instrumenta*, de quibus titulo proximum sequente agemus.

Testis est, qui de aliquo facto controverso testimonium dicit: vel generalius, qui alicui actui adhibetur, ut possit de eo, quandocunque opus erit, testimonium dicere.

Testimonium, seu *attestatio*, *tot. tit. hic.* est ipsius testis asseveratio.

Testis esse potest, non omnis, sed tantùm idoneus & fidelis; id est, qui omni exceptione major. *c. 1. hic. c. 2. placuit. 4. qu. 2.*

Talis esse dicitur, qui jure non potest rejici. *c. 3. si testes. in princ. & §. testium. 4. qu. 2.*

Iure alii rejiciuntur *in totum*, alii *pro certis personis*, alii *contra certas personas.*, alii *in certis causis.*

In totum, impubes, *c. 1. testes. 4. qu. 2. c. forus. 10. §. fin. de verb. sign. l. 3. §. pen. ff. hic.* præterquam in crimine læsæ Majestatis; *l. de minore. 10. ff. de question. furiosus*, mente captus; *c. 14. in dicas. 3. qu. 9. c. ult. de success. ab intest. infamis*; qualis est usurarius; qui publico judicio da-